

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และความพึงพอใจต่อการสอนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 1.1 ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.2 เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.3 คุณภาพผู้เรียน

2. หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านคลองแวง (ชาติบุณยวิทยาการ) มิตรภาพที่ 230 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- 2.1 วิสัยทัศน์
- 2.2 ตัวชี้วัด
- 2.3 สาระการเรียนรู้
- 2.4 คำอธิบายรายวิชา

3. การสอนแบบสตอรี่ไลน์

- 3.1 ความเป็นมาของสตอรี่ไลน์
- 3.2 ความหมายและความสำคัญของสตอรี่ไลน์
- 3.3 ลักษณะสำคัญของสตอรี่ไลน์
- 3.4 หลักการของสตอรี่ไลน์
- 3.5 การสร้างสตอรี่ไลน์
- 3.6 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์
- 3.7 แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สตอรี่ไลน์
- 3.8 บทบาทของผู้สอน และผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์
- 3.9 ข้อดีของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์

3.10 ข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์

4. การสอนแบบปกติ

4.1 ความหมายของวิธีการสอนแบบปกติ

4.2 ขั้นตอนของการสอนแบบปกติ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

5.4 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.5 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.6 องค์ประกอบของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.7 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ความพึงพอใจ

6.1 ความหมายความพึงพอใจ

6.2 แนวคิด ทฤษฎีความพึงพอใจ

6.3 การวัดความพึงพอใจ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ต่อการสอนแบบสตอรี่ไลน์

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3. เศรษฐศาสตร์

การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์

ลักษณะกายภาพของโลก แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
2. มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
3. มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
4. รู้และเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. มีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมือง การปกครอง และสภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย
2. มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
3. ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีและท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
4. สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตก เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

จบมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. รู้และเข้าใจแนวคิด และวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ มีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขรวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้
3. มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
5. มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี ประถมศึกษาปีที่ 4

1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน
2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
3. เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาคก เรืองเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
4. แสดงความเคารพพระรัตนตรัยปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
5. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์
8. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น โดยสังเขป

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

1. อภิปรายความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ
2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด
3. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน
2. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย
4. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น
5. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1. อธิบายอำนาจอธิปไตย และความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย
2. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง
3. อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
2. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค
3. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

1. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน
2. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส.4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

1. นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
2. อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป
3. แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น

มาตรฐาน ส.4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและความสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

1. อธิบายการตั้งหลักแหล่ง และพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ โดยสังเขป

2. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ ในดินแดนไทย

มาตรฐาน ส.4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

1. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป
2. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย
3. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส.5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่มีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ใช้แผนที่ ภาพถ่าย ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง
2. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่างๆในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่
3. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในจังหวัด

มาตรฐาน ส.5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด
2. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัด และผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองแะ (ชาติบุญวิทยาคาร) มิตรภาพที่ 230 อ.สะเตา จ.สงขลา หน่วยการ เรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.1 วิสัยทัศน์

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่ม ดังนี้

2.1.1 เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษาพร้อมที่จะเป็นผู้นำ เป็นผู้
มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบ โดย

- 1) นำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ
เพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี
- 2) นำความรู้เกี่ยวกับโลกของเรามาสร้างความเข้าใจในกระบวนการก่อให้เกิด
สภาพแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อการตัดสินใจในการดำรงชีวิตในสังคม
- 3) นำความรู้เรื่องการเมืองการปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองชุมชน
ท้องถิ่น และประเทศชาติของตน
- 4) นำความรู้เรื่องการผลิต การแจกจ่าย การบริโภคสินค้าและบริการมาตัดสินใจ
ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อการประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม
- 5) นำความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรม ศาสนา มาตัดสินใจในการประพฤติ
ปฏิบัติตน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
- 6) นำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคม
และกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม

เยาวชนจำเป็นต้องศึกษาการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม เพื่อให้เข้าใจโลกที่ซับซ้อน สามารถปกครองดูแลตนเอง และเอาใจใส่ต่อสังคม และ
สิ่งแวดล้อมของโลกได้

ดังนั้นตลอดระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนกลุ่มสาระ
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ใช้ความรู้อย่างมีความหมายเพื่อการตัดสินใจ การสำรวจ
สอบสวน การสืบค้น การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และนำพาดตนเอง และผู้อื่นเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนรู้
โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้

2.1.2 ได้บูรณาการสรรพความรู้ กระบวนการและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ตาม
เป้าหมายของท้องถิ่น และประเทศชาติ การเรียนการสอนต้องใช้ข้อมูลความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น
ประเทศชาติ และระดับโลกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

2.1.3 ผู้เรียนอภิปรายประเด็นปัญหาพร้อมสมัยร่วมกับเพื่อน และผู้ใหญ่ สามารถแสดงจุดยืนในค่านิยม จริยธรรมของตนอย่างเปิดเผย และจริงใจ ขณะเดียวกันก็รับฟังเหตุผลของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนอย่างตั้งใจ

2.1.4 การเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของการส่งเสริมการคิดขั้นสูงในประเด็นหัวข้อที่ลึกซึ้ง ทำทนาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างมีความหมาย ได้รับการประเมินที่เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ทุกมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดเตรียมโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเป็นจริงของสังคมที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต

2.2 สาระการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- 2.2.1 สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม
- 2.2.2 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
- 2.2.3 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์
- 2.2.4 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์
- 2.2.5 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ที่มุ่งศึกษามาตรฐานความประพฤติของพลเมือง และการยกระดับภาวะทางจิต ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม ที่ว่าด้วยหลักความประพฤติของคนดี และอุดมคติตามแนวความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาทางศาสนาเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีอุดมคติในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตมีแนวคิดสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ และมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทย และสังคมโลก โดยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักการและคุณลักษณะของสมาชิกที่ดี ในวิถีประชาธิปไตยทั้งในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และในสังคมโลก มีส่วนร่วม และปฏิบัติตามกระบวนการประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ ในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนสามารถนำหลักคุณธรรมจริยธรรมของการเป็นพลเมืองดีมาเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ
2. การปฏิบัติตามระเบียบ กติกาของสังคม ทั้งในระดับครอบครัว ห้องเรียน ชุมชน สังคม ระดับประเทศ ปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก มีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ปกป้องตนเอง และผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย และสังคมโลก
3. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสถาบันทางสังคม ตามสถานภาพ บทบาทอย่างถูกต้องตามบรรทัดฐาน วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ มีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย และมีวิจารณญาณในการเลือกรับวัฒนธรรม และภูมิปัญญานานาชาติอย่างเหมาะสม
4. การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การบริหารตามกระบวนการประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มสังคม การใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ ความสัมพันธ์ของการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และระหว่างประเทศ ความแตกต่างของระบอบการเมืองการปกครองรูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองตามกระบวนการประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

การเรียนรู้เศรษฐศาสตร์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์และภูมิศาสตร์หน่วยเศรษฐกิจ การวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และการใช้เทคโนโลยี เพื่อการผลิต การบริการ การบริโภค การแลกเปลี่ยน และการกระจายโดยคำนึงถึงประโยชน์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ และประโยชน์ที่บุคคล และสังคมจะได้รับอย่างมีคุณธรรม

2. การศึกษาวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจถึงข้อดี ข้อเสีย การกำหนดค่าจ้าง และราคาในระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ กระบวนการวิเคราะห์เศรษฐกิจความสัมพันธ์ของอุปสงค์ และอุปทานที่มีกลไกราคา ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยหลักการเศรษฐกิจ

3. การศึกษาในเรื่องแนวคิดด้านการเงิน สถาบันการเงิน การคลังสาธารณะ งบประมาณแผ่นดิน และหนี้สาธารณะทั้งในหน่วยเศรษฐกิจ และหน่วยรัฐบาล การจัดสวัสดิการของรัฐ ตลอดจนหน้าที่ และบทบาทของประชาชนในด้านภาษี

4. ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เห็นความสำคัญในเรื่องการค้า และการเงินระหว่างประเทศทั้งด้านการลงทุนทางตรง และทางอ้อมในตลาดหลักทรัพย์ องค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยตระหนักถึงความจำเป็นด้านการแข่งขัน การพึ่งพา การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณธรรม และรู้เท่าทัน

5. แผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยมีข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาบทบาทปัจจัยเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง ซึ่งมิผลทำให้มีการกำหนดเป้าหมาย และทิศทางของการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วงเวลาที่กำหนด เป็นไปอย่างมีระบบ ตลอดจนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. เวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

เป็นการศึกษาเรื่องการนับเวลา และการแบ่งช่วงเวลาตามระบบต่าง ๆ ทั้งแบบไทยสากล ศักราชที่สำคัญ ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานสำหรับการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตระหนักถึงความสำคัญในความต่อเนื่องของเวลา อิทธิพล และความสำคัญของเวลาที่มาต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์

2. วิธีการทางประวัติศาสตร์

หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสาร และหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

3. พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

เป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคมมนุษย์ในบริบทของเวลา และสถานที่ โดยทั่วไป จะแยกเรื่องศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่มสังคม มนุษย์ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ในท้องถิ่น / ประเทศ ภูมิภาค / โลก โดยมุ่งศึกษาว่าสังคมนั้น ๆ ได้เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาตามลำดับเวลาได้อย่างไร เพราะเหตุใด จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงมีปัจจัยใดบ้าง

4. วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย

เป็นการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมา ปัจจัยพื้นฐาน และผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรม ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของมนุษยชาติในโลกความสำคัญ และผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย และมนุษยชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

การอธิบายภาพที่เรามองเห็น ซึ่งเป็นภาพที่เกิดจากความเกี่ยวพันกันระหว่างธรรมชาติ มนุษย์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมซึ่งกันและกัน ดังนั้นการอธิบายที่เป็นภูมิศาสตร์ จริง ๆ ต้องอธิบายปฏิสัมพันธ์ของทุกสิ่งที่มองเห็นอย่างมีเหตุผล เป็นภาพเข้าใจความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ภาพที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน หรือเหมือนกัน ถือเป็นภูมิเดียวกัน ซึ่งมีความแตกต่างไปจาก ภูมิอื่น ๆ หรือภาพอื่น ๆ

องค์ความรู้ทั้ง 5 สาระนี้ จะต้องจัดให้ผู้เรียนครบทุกสาระในทุกปีตลอด 12 ปีของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การจัดลำดับประสบการณ์ ในสาระการเรียนรู้ควรเป็น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

เรื่องราวของตัวผู้เรียน ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้าน และชุมชนที่อยู่อาศัย เชื่อมโยง กับสังคมอื่นทั้งในประเทศไทย และในโลก

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

เรื่องราวของจังหวัด และภาค ที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ในประเทศไทย และภูมิภาคใกล้เคียงในโลก

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

เรื่องราวของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกตะวันออก และโลกตะวันตก

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์โลก ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภูมิศาสตร์โลก การเมือง การปกครองของไทย เศรษฐกิจประเทศไทย ศาสนา และจริยธรรม โดยเชื่อมโยงกับความรู้ และ ประสบการณ์ในสังคมโลก

2.3 คำอธิบายรายวิชา

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ปฏิบัติตน ในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ บอกสิทธิพื้นฐานและการรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ในการชีวิตประจำวันของตนเอง

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

3. การสอนแบบสตอรี่ไลน์

3.1 ความเป็นมาของสตอรี่ไลน์

จากสถานการณ์การปฏิรูปการศึกษาครั้งยิ่งใหญ่ในสหราชอาณาจักรตอนปลายทศวรรษ 1980 นักการศึกษาพบว่า ดัชนีผลการเรียนรู้ของนักเรียนในประเทศต่างๆ ของทวีปยุโรปตกต่ำอย่าง น่าเป็นห่วง ในขณะที่การพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศทางซีกโลกตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศญี่ปุ่นที่ได้พัฒนา และขยายตัวอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญ ทำให้รัฐบาล ของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลของสหราชอาณาจักร ได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อปรับปรุงระบบการศึกษาของชาติในด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยได้มีการนำเอาระบบ การประกันคุณภาพมาใช้ในวงการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา สิบปีต่อมาคุณภาพ การศึกษาของสหราชอาณาจักรได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา การควบคุมคุณภาพ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การค้นคว้าวิจัย และระบบการบริหาร จัดการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทำให้กลายเป็นต้นแบบให้กับประเทศต่างๆ ในยุโรปที่เผชิญ ปัญหาเช่นเดียวกับสหราชอาณาจักร การสอนแบบสตอรี่ไลน์ จึงเกิดขึ้น โดยความร่วมมือของครูผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ และได้เผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ในยุโรป ได้รับการตีพิมพ์หลายภาษา และมีการจัดสัมมนาหลายครั้งในยุโรป (นิภา เพชรสม 2542 :252-253) ซึ่งสตอรี่ไลน์นับว่าเป็นการ เรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงอีกวิธีหนึ่ง สำหรับในประเทศไทยได้นำเอาสตอรี่ไลน์

ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือมีการกำหนดเส้นทางการเดินเรื่องโดยใช้คำถามหลักเป็นตัวนำสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย โดยได้เชิญ Dr. Steve Bell แห่งมหาวิทยาลัย Strahclyde วิทยาเขต Jordanhill ประเทศสก็อตแลนด์ ซึ่งเป็นผู้สร้าง และพัฒนานวัตกรรมนี้มาสาธิต และเผยแพร่ โดยการสนับสนุนของ British council และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับความสนใจจากนักการศึกษาไทยเป็นจำนวนมาก (อุทัย คำมูล และคณะ 2542 : 33) และต่อมาในปี 2542 มีงานเขียนเรื่อง CHILD CENTRED : STORYLINE METHOD : การบูรณาการหลักสูตร และการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ 10 ของโลกที่ได้นำเสนอ Storyline Method (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ 2543 : 170

จากข้อมูลข้างต้น ซึ่งเกี่ยวกับความเป็นมาของสตอรีไลน์ สรุปได้ว่าสตอรีไลน์ เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในทวีปยุโรป โดย Dr. Steve Bell แห่งมหาวิทยาลัย Strahclyde ประเทศ สก็อตแลนด์ เป็นผู้สร้างและพัฒนานวัตกรรมนี้ และต่อมาเผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย จะเห็นได้ว่าสตอรีไลน์ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง

3.2 ความหมายและความสำคัญของสตอรีไลน์

สตอรีไลน์ มาจากคำว่า Story และ line หมายถึง เส้นทางการเดินเรื่อง หรือแนวของเรื่อง เป็นการดำเนินเรื่องที่เรียงติดต่อกันเป็นลำดับดูเส้นเชือก การสอนด้วย Storyline Method หรือ Storyline Approach (วลัย พานิช 2543 : 21) ซึ่งสนอง อินละคร (2544 : 315) ได้กล่าวถึงสตอรีไลน์ว่า เป็นการสอนที่เน้นบูรณาการหลักสูตร และการเรียนการสอนเข้าด้วยกันโดยสร้างเค้าโครงเรื่องเส้นทางการเดินเรื่อง คำถามนำ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง หรือเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถพล อนันตวรสกุล (2544 : 191) ได้ให้คำนิยามของสตอรีไลน์ว่า เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาศัยการผูกเรื่อง เพื่อนำไปสู่แนวคิดสำคัญ โดยมีการลำดับขั้นตอน และเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง มีคำถามหลักเป็นตัวเชื่อมโยงเรื่องราวแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน และสอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ุ เคชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2544 : 98) ได้ให้ความหมายว่า สตอรีไลน์หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือการกำหนดเส้นทางการเดินเรื่อง และใช้คำถามหลักเป็นตัวนำสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนตามสภาพจริงที่มีการบูรณาการระหว่างวิชาเพื่อเป้าหมายให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ และสามารถถ่ายโอนความรู้ได้ และเบลล์ และไฟฟิลด์ (Bell and Fifield, 1998 : 5-6) อธิบายความหมาย

การเรียนรู้ด้วยสตอรี่ไลน์ ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้เกิดจากความรู้อันเดิม และประสบการณ์ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ โดยเกิดจากการปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบบูรณาการที่บูรณาการประสบการณ์ ทักษะการวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การจินตนาการ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานร่วมกันภายใต้แนวทางการดำเนินเรื่องที่ต่อเนื่องกันโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ

จากความหมายของ สตอรี่ไลน์ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าสตอรี่ไลน์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวของผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง โดยอาศัยการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือกำหนดเส้นทางการเดินเรื่อง เริ่มจากการใช้คำถามหลักเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.3 ลักษณะสำคัญของสตอรี่ไลน์

สตอรี่ไลน์ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยง หรือการผูกเรื่อง ซึ่ง พิมพันธ์ุเดชะกุลต์และเพยาว์ ยินดีสุข (2544 : 98 - 102) ได้แบ่งลักษณะของสตอรี่ไลน์ ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 ลักษณะเฉพาะของสตอรี่ไลน์ มีองค์ประกอบดังนี้

1) มีการกำหนดเส้นทางการเดินเรื่อง และการจัดการเรียนเป็นตอน หรือฉาก ในแต่ละตอนมีการใช้คำถามหลักเป็นตัวกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนใช้กระบวนการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

2) มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเพื่อให้นักเรียน ได้แก้ปัญหา และเรียนรู้

3) แต่ละเรื่อง หรือแต่ละเหตุการณ์ที่กำหนดมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ (Creswell, 1997)

3.1) การจัดการ เป็นการระบุเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของเรื่องราว การกำหนดฉากเป็นเหมือนกับการสร้างบรรยากาศ หรือการนำเข้าสู่เรื่องราวที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้

3.2) ตัวละคร คือ คน สัตว์ พืช หรือสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ดิน น้ำ ดวงอาทิตย์ หรือข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ก็ได้ ที่มีบทบาทอยู่ในเนื้อเรื่อง ซึ่งตัวละครจะมีบทบาทในการเดินเรื่อง ตั้งแต่ต้นจนจบ และจะต้องมีความกลมกลืน และสัมพันธ์กับฉากที่สร้างขึ้น

3.3) การดำเนินชีวิตของตัวละคร หรือวิถีชีวิต คือ เรื่องราวที่เป็นการดำเนินชีวิตโดยปกติของตัวละครในสถานที่ และเวลาตามฉากที่กำหนด โดยตัวละครแต่ละตัวจะมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันตามจินตนาการของผู้เรียน

3.4) ปัญหา หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง ๆ ที่ตัวละครต้องประสบ โดยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดหาทางออกให้กับตัวละคร และเรื่องราวซึ่งสะท้อนถึงแนวคิด ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนทักษะในการแก้ปัญหาโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง และตัดสินใจ เหตุการณ์สำคัญในเรื่องอาจมีมากกว่า 1 เหตุการณ์ และอาจเชื่อมโยงถึงกันได้

จากองค์ประกอบของสตอรี่ไลน์ สามารถเขียนเป็นแผนผังได้ ดังนี้
(อรรถัย มูลคำ สุวิทย์ มูลคำ และคณะ 2544 : 43)

แผนผังแสดงองค์ประกอบที่สำคัญของสตอรี่ไลน์

จากฉากตัวละคร

การดำเนินชีวิต

เหตุการณ์ / ปัญหา

แผนภูมิข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำถามหลักมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผลักดันให้เรื่องราวต่าง ๆ ดำเนินต่อเนื่องไป ซึ่งวลัย พานิช (2543:31) ได้กล่าวถึงลักษณะของคำถามหลักควรมีลักษณะดังนี้

1. มีลักษณะเปิดกว้างให้มีคำตอบที่หลากหลาย
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดสำคัญของหัวข้อ หรือ โครงเรื่องนั้นๆ
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดขั้นสูงทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือการคิดแก้ปัญหา และคำถามหลักยังกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ในการทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะลงมือปฏิบัติ เสาะแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ได้แสดง ทักษะ หรือประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ได้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่

3.3.2 ลักษณะทั่วไปของสตอรีไลน์ ซึ่งวลัย พานิช (2543 : 24 – 25) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน โดยผู้สอนเน้นคุณค่าว่า ผู้เรียนทุกคนต่างมีประสบการณ์ และทักษะเดิมของตนเองอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญในการสร้างความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน และผู้เรียนเป็นผู้แสวงหา ติดตามการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) เน้นการปฏิบัติ และการเสริมแรง คือผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาและช่วยพัฒนาการด้านสติปัญญา ทักษะ และทัศนคติแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์การทำงาน ซึ่งผู้สอนให้ความสำคัญในการทำงานนั้น และเป็นสิ่งเสริมแรงให้ผู้เรียนได้ทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณค่า และมีความหมาย

3) เน้นการเรียนรู้ที่เป็นบูรณาการสตอรีไลน์ เป็นวิธีการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา หลักสูตรและกระบวนการ ซึ่งอาจสอนรวมกันได้ภายใต้หัวข้อเดียวกัน เพราะในชีวิตประจำวันนั้นคนในสังคมอาจต้องใช้กระบวนการคิดหลากหลายจากหลายเนื้อหาสาระมาช่วยแก้ปัญหา จึงเป็นการฝึกทักษะแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4) เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในสตอรีไลน์ เป็นการบูรณาการ จึงมีหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกันในเรื่องความยากง่าย ผู้เรียนทุกคนจะแสดงความสามารถของตนตามศักยภาพที่มีแตกต่างกันได้

5) เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน สตอรีไลน์จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะทางสังคม โดยร่วมทำกิจกรรมหลายรูปแบบ ลักษณะการเรียนนั้นมีหลายแบบ ตั้งแต่เรียนคนเดียว เรียนเป็นคู่ เรียนเป็นกลุ่ม หรือร่วมเรียนทั้งชั้นเรียน ซึ่งในชีวิตจริงมีคนหลายคนในสังคมต่างก็ช่วยกันทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน ดังนั้น สตอรีไลน์จึงเป็นวิธีการส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ทางหนึ่ง

6) เน้นเรื่องการตั้งคำถามของผู้สอน การตั้งคำถามของผู้สอนจะเป็นหัวใจของการสอนด้วยสตอรีไลน์ เพราะคำถามจะเป็นตัวนำไปสู่กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและเป็นตัวเชื่อมโยงการดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องกันเป็นลำดับภายในหัวข้อเดียวกันซึ่งคำถามหลักควรมีลักษณะดังนี้ (Bell and Fifield, 1998 : 4 – 5 และวลัย พานิช 2543 :36)

6.1) เป็นคำถามที่เปิดกว้างให้มีคำตอบที่หลากหลาย

6.2) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดสำคัญของหัวข้อ หรือโครงเรื่องนั้นๆ

6.3) กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิด

แก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการ และการคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง

6.4) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นสนใจที่จะลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม

6.5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าสตอรีไลน์ มีองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด 4 องค์ประกอบ คือ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิต เหตุการณ์สำคัญหรือปัญหา สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นลักษณะการเล่าเรื่อง โดยอาศัย โครงเรื่องที่มีการจัดลำดับขั้นตอน และเรื่องราวที่ต่อเนื่อง มีคำถามหลักเป็นตัวเชื่อมโยงเรื่องราวเข้าด้วยกัน เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งด้านเนื้อหา และทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง

4. หลักการของสตอรีไลน์

สตอรีไลน์ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง ชีรชัย ปุณณโชติ (2542 : 17 – 18) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงวิชาหนึ่งเข้ากับวิชาอื่นๆ เช่นการเชื่อมโยงวิชาวิทยาศาสตร์กับวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาไทย การเชื่อมโยงวิชาสังคมศึกษากับวิชาวิทยาศาสตร์ โดยในการเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันมีเหตุผล ดังนี้

4.1 สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงไม่ได้จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับสาขาใดสาขาหนึ่ง โดยเฉพาะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้ความรู้ และทักษะจากหลายๆสาขาวิชาาร่วมกันแก้ปัญหาการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในลักษณะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ กับชีวิตจริง

4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยนักเรียนจะเชื่อมโยงชีวิตจริงเข้ากับสิ่งที่เรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่เรียนมีประโยชน์ หรือนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

4.3 หลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประโยชน์ในการขจัดความซับซ้อนของเนื้อหาต่าง ๆ ในหลักสูตร

หลักการสอนของวิธี สตอรีไลน์

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย สามารถจำได้ถาวร
 2. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม
 3. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามประสบการณ์ชีวิตของตน เป็นประสบการณ์จริงของตน
 4. ให้ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการตามเรื่องที่กำหนด ตามวิถีชีวิต วัฒนธรรมของตน
 5. ให้ผู้เรียนได้สร้างพัฒนาความคิดในระดับสูง เช่น คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดแก้ปัญหา เป็นต้น
 6. ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยไม่มีการเบื่อหน่าย
 7. ให้ผู้เรียนได้ใช้การทำงานกลุ่มจนเป็นทักษะ โดยอาจเป็นกลุ่มตั้งแต่ 2-4-6 คนก็ได้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์อีกด้วย
 8. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวสิ่งที่ใกล้ตัว
 9. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงานที่นำไปเสนอต่อเพื่อน ต่อชุมชน ทำให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (www.library.uvu.ac.th)
- จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าหลักการของสตอรีไลน์ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนสามารถร่วมกันเรียนรู้ และแก้ปัญหาในลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์กัน ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงชีวิตจริงเข้ากับสิ่งที่เรียน อีกทั้งยังสามารถสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิด ฝึกทักษะ การทำงานกลุ่ม และตระหนักเห็นความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การสร้างสตอรีไลน์

Jeff Creswell (1997 อ้างถึงในวลัย พานิช 2542) ได้เสนอหลักการในการวางแผนการสร้าง สตอรีไลน์ไว้ 6 ประการ ดังนี้

- 5.1 ยึดหลักการเล่านิทาน / เล่าเรื่อง ดังนั้นจึงควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับคน กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคน ซึ่ง สตอรีไลน์ เป็นการสะท้อนชีวิตจริง
- 5.2 ยึดหลักการวางโครงเรื่องให้น่าติดตาม นิทาน หรือเรื่องราวที่สนุก และน่าสนใจ คือ เรื่องที่ผู้ฟังคอยติดตามคาดคะเนว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นต่อไปในสตอรีไลน์ ผู้เรียนต้องสนุกที่จะได้เรียนรู้ตลอดเวลา
- 5.3 ยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของเรื่องราว หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ในสตอรีไลน์ คือ ผู้เรียนได้นำความรู้ หรือประสบการณ์เดิมของตนเองมาวิเคราะห์เชื่อมโยง เพื่อตอบคำถามหลักของ

ผู้สอน โดยต้องสร้าง หรือพัฒนารูปแบบแนวคิดของตนเอง สำหรับประสบการณ์ใหม่ที่ผู้เรียนกำลังเกี่ยวข้องกับสตอรีไลน์ นั้น ๆ

5.4 ยึดหลักผู้เรียนเป็นผู้วางแผนเนื้อหาให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยวางกรอบของเส้นทางเดินเรื่อง แต่ผู้เรียนจะเป็นผู้ดำเนินการ ในรายละเอียดต่างๆ คือ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมค้นหาข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เป็นผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.5 ยึดหลักเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องในบริบทตามข้อที่ 1 การดำเนินเรื่องต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ผู้เรียนได้ใช้ความคิด / ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม เพิ่มเติมประสบการณ์ใหม่จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

5.6 ยึดหลักโครงสร้าง ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนมีรูปแบบแนวคิดของตนเอง ให้เขาได้แสวงหาข้อมูล มีการค้นพบ เสนอข้อค้นพบ และพิสูจน์สิ่งที่ได้คิดด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรม และทักษะหลาย ๆ อย่าง

จะเห็นได้ว่าหลักสำคัญในการสร้าง สตอรีไลน์ นั้น จะต้องยึดหลักการดำเนินเรื่องราวให้น่าติดตาม มีความต่อเนื่องของการดำเนินเรื่อง ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ คิดแสวงหาคำตอบด้วยตนเองจากกิจกรรมที่ได้ลงมือกระทำ และเกิดทักษะหลายอย่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง

6. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้นั้น การวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งแรกที่มีความจำเป็น และสำคัญมาก ดังนั้นก่อนที่จะมีการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผน และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบหลักสูตร

ศึกษากรอบหลักสูตรอย่างกว้าง ๆ ของทุกกลุ่มสาระวิชา ของชั้นที่ผู้สอนรับผิดชอบ ในกรณีที่ผู้สอนรับผิดชอบบางกลุ่มสาระวิชา ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษากรอบหลักสูตรของกลุ่มสาระอื่นด้วย เพราะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ นั้น เป็นลักษณะแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งจำเป็นต้องนำเนื้อหาสาระที่สำคัญของกลุ่มสาระอื่น ๆ เข้ามาเชื่อมโยงหรือบูรณาการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร หรือคำอธิบายรายวิชา

วิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร หรือคำอธิบายรายวิชา กรณีที่ผู้สอนรับผิดชอบสอนประจำห้อง ซึ่งต้องรับผิดชอบสอนทุกกลุ่มสาระ ให้ทำการวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตรของทุกกลุ่มสาระ

และถ้ากรณีที่มีผู้สอนรับผิดชอบสอนประจำเป็นบางกลุ่มสาระ ให้ทำการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มสาระที่รับผิดชอบ แล้วทำการศึกษาผลการวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร / รายวิชาอื่นของผู้สอนคนอื่น เพื่อจะทำให้มองเห็นส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญ กิจกรรม และจุดประสงค์ของแต่ละกลุ่มสาระที่สอน

ขั้นตอนที่ 3 จัดกลุ่มเนื้อหาสาระสำคัญ กิจกรรม หรือจุดประสงค์

จัดกลุ่มเนื้อหาสาระ กิจกรรม หรือจุดประสงค์ ของแต่ละกลุ่มสาระ เฉพาะส่วนที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันมาจัดรวมไว้ด้วยกัน ขั้นตอนนี้จัดกระทำหลังจากผู้สอนวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา แต่ละกลุ่มสาระ แล้วจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดชื่อเรื่อง

พิจารณากำหนดชื่อเรื่อง ที่พิจารณาแล้วว่าสอดคล้อง หรือสามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มเนื้อหาสาระสำคัญ กิจกรรม หรือจุดประสงค์ที่นำมาจัดกลุ่มในขั้นตอนที่ 3 หรืออาจจะเป็นชื่อเรื่อง ที่ผู้เรียน และผู้สอนร่วมกันคิดขึ้นมาก่อน แล้วจึงนำกลุ่มเนื้อหาสาระ หรือกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องมาผูกโยงเข้ากับเรื่องได้

ขั้นตอนที่ 5 จัดกลุ่มเนื้อหาสาระ หรือกิจกรรมเข้าสู่องค์ประกอบของสตอรี่ไลน์

นำกลุ่มเนื้อหาสาระ และกิจกรรมของแต่ละกลุ่มสาระที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน มาจัดเข้าสู่องค์ประกอบของสตอรี่ไลน์ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบก็คือ ฉาก ตัวละคร วิธีชีวิต และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น ซึ่งในแต่ละองค์นั้นอาจจะแบ่งหัวเรื่องเป็นตอนย่อย ๆ หลาย ๆ ตอนก็ได้

ขั้นตอนที่ 6 สร้างคำถามหลัก (Key Questions)

สร้างคำถามหลักของแต่ละองค์ประกอบ หรือแต่ละตอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวอย่าง เช่น เรื่องเรือแตก

ตอนที่ 1 : เรือแตก

คำถามหลัก : เหตุการณ์เรือแตกจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง และเราจะทำอย่างไร เพื่อให้ทุกคนมีชีวิตรอด

จากคำถามหลัก และคำถามนำ ดังกล่าว เมื่อผู้สอนถามผู้เรียนแล้ว จะทำให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดเล่าเรื่องการเดินทางร่วมกันในทะเล แต่ถ้ามีเหตุการณ์เรือแตก หรืออับปางเพราะคลื่นลมพายุจะเกิดอะไรขึ้น ซึ่งผู้เรียนก็จะร่วมกันคิด และจินตนาการเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น พร้อมกับคิดหาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้ทุกคนรอดชีวิต

ขั้นตอนที่ 7 เขียนคำอธิบาย

เขียนอธิบายสิ่งที่คิดว่าจะเป็นเหตุการณ์หรือกิจกรรมเกิดจากคำถามหลัก ซึ่งจะเป็นบทบาทการเตรียมการล่วงหน้าของทั้งผู้สอน และผู้เรียนในแต่ละองค์ประกอบหรือแต่ละตอน ก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น การเตรียมสื่อ อุปกรณ์ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ตัวอย่าง เช่น เรื่องเรือแตก

ตอนที่ 1 : เรือแตก

คำอธิบาย (หลังจากมีคำถามหลักแล้ว)

คำถามหลักที่ 1 : เหตุการณ์เรือแตกจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง และเราจะทำอย่างไรเพื่อให้ทุกคนมีชีวิตรอด

คำอธิบาย : เป็นประเด็นสำคัญที่จะสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนร่วมกันคิดตามสถานการณ์อย่างมีเหตุผลในลักษณะของการประสบเคราะห์กรรมร่วมกัน เพราะทุกคนสร้างจินตนาการจากประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ ด้านข้อมูลข่าวสาร นิทาน นิยาย ภาพยนตร์ ฯลฯ นำมาเล่าเรื่องและอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ถึงเหตุการณ์ที่ทำให้เรือแตก รวมทั้งนำเสนอทางรอดชีวิตไปยังเกาะแห่งหนึ่ง เพื่อเชื่อมโยงความรู้สึก ของทุกคนไปสู่การดำเนินเรื่องราวต่าง ๆ ในตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 8 เขียนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

เขียนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นรูปธรรมตามความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ซึ่งเป็นลักษณะข้อความที่ผู้สอน หรือผู้เรียนอ่าน และทำความเข้าใจแล้วสามารถมองเห็นภาพของชิ้นงาน ผลงาน หรือหลักฐานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นหลังจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน ซึ่งหลักฐานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเหล่านั้นนั่นเอง จะนำไปเป็นหลักฐานประกอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนหนึ่ง

ตัวอย่าง เช่น เรื่องเรือแตก

ตอนที่ 1 : เรือแตก

กิจกรรมของผู้เรียน (หลังจากมีคำถามหลักแล้ว)

คำถามหลักที่ 1 : เหตุการณ์เรือแตกจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง และเราจะทำอย่างไร เพื่อให้ทุกคนมีชีวิตรอด

กิจกรรม : ให้ผู้เรียนเล่าเรื่องการเดินทางร่วมกันในทะเล และสถานการณ์ใดที่กำลังจะทำให้เรืออับปางลง ผู้เรียนแต่ละคนร่วมกันอภิปราย และจดลงสมุดบันทึก

ขั้นตอนที่ 9 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการสอน)

เมื่อผู้สอนคุ้นเคย หรือมีความชำนาญเกี่ยวกับวิธีการบูรณาการหลักสูตร และการเรียนการสอนแล้วในการบันทึกเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนการสอน) ก็สามารถทำให้สั้นลง โดยเขียนแผนในลักษณะแผนการสอนแบบตารางดังตัวอย่างที่น่าเสนอ

ตาราง 1 รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (อรรถัย มูลคำ สุวิทย์ มูลคำ และคณะ 2544 : 63)

ลำดับการ ดำเนินเรื่อง (Storyline)	คำถามหลัก (Key questions)	กิจกรรม (Activities)	การจัดชั้นเรียน	สื่อ / แหล่ง เรียนรู้ (Resources)	ผลงาน (Outcomes)	จุดประสงค์การ เรียนรู้ (Goal /Obj.)
			(Class Organization)			

7. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สตอรี่ไลน์

ในการนำสตอรี่ไลน์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สุวิทย์ มูลคำ และอรรถัย มูลคำ (2543 : 172 -176) เสนอว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถดำเนินการตามขั้นตอนได้ดังนี้

7.1 การสังเคราะห์ และวิเคราะห์เนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์ในคำอธิบายรายวิชา แล้วกำหนดองค์รวมขององค์ความรู้ที่พึงประสงค์ในรูปหัวข้อเรื่อง (Theme)

7.2 การเขียนหลักสูตร หรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เส้นทางการเดินเรื่องของสตอรี่ไลน์ เป็นกรอบในการเขียน โดยมีหัวข้อเรื่องเป็นตัวกำหนดเนื้อหา ซึ่งวลัย พานิช (2543 : 33 -34) ได้เสนอรูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสตอรี่ไลน์ ไว้ทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

7.2.1 การผูกเรื่อง หรือการดำเนินเรื่อง เป็นการระบุขั้นตอนของสตอรี่ไลน์ และเป็นตัวกำหนดฉาก

7.2.2 คำถามหลักเป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ

7.2.3 กิจกรรมเป็นกิจกรรมหลากหลายที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะตอบคำถามหลัก

7.2.4 ลักษณะการจัดชั้นเรียนเป็นการระบุข้อมูลว่าในการจัดกิจกรรมมีการจัดกลุ่มผู้เรียนอย่างไรบ้าง

7.2.5 สื่อการเรียนการสอนเป็นการระบุสื่อที่ผู้สอนจะใช้เพื่อช่วยในการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียน

7.2.6 ผลงานของผู้เรียนเป็นการระบุผลงานจากการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นผลงานของผู้เรียนที่จะนำไปประเมินผล

7.2.7 การประเมินผลเป็นการระบุดังกล่าวจากการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นผลงานของผู้เรียน โดยประเมินจากผลงานที่ได้จากการทำกิจกรรมของผู้เรียน

7.3 การจัดกิจกรรมตามหัวเรื่องที่กำหนด และจัดเรียนเป็นตอน ๆ ด้วยการใช้คำถามหลักเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการตั้งคำถามควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

7.4 เส้นทางการเรียนที่ใช้เป็นกรอบสำหรับการดำเนินการซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ฉาก ตัวละคร วิธีชีวิต และเหตุการณ์ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะมีประเด็นหลักบางประเด็นที่ขมาพิจารณาเป็นพิเศษ โดยการตั้งคำถามนำแล้วให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งจะโยงไปยังคำถามที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

7.5 การวัดประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สตอรี่ไลน์ ใช้การวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยดูจากผลงานนักเรียน ดูจากเพิ่มสะสมงาน การสังเกต พฤติกรรม และการแสดงออกของนักเรียน บรรยากาศการเรียน ความสามารถในการคิดของนักเรียน การสอบถาม และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สตอรี่ไลน์ จะแบ่งออกเป็นตอนๆ ตามหัวข้อเรื่อง และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการเดินเรื่องจะจบในตัว แต่ถ้าพิจารณาถึงการเดินเรื่องทั้งหมด ผลของการจัดกิจกรรม หรือ หรือข้อสรุปที่ได้ในแต่ละตอนหรือแต่ละกิจกรรมจะเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องจัดเรียงหัวข้อให้มีความต่อเนื่องเหมาะสมกัน

8. บทบาทของผู้สอน และผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์ มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดนั่น คือ ผู้เรียน และผู้สอน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาทที่แตกต่างกัน ดังนี้

8.1 บทบาทของผู้สอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมากในการวางแผนการจัดกิจกรรม และเป็นผู้แนะแนวทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ซึ่ง Steve Bell (1998: 17; อ้างถึงใน ชนาธิป พรกุล. 2544 : 170) ได้เสนอคำตอบที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดบทบาทของผู้สอนไว้ ดังนี้

8.1.1 เริ่มต้นการสอนจากสิ่งที่คุณรู้มาก่อนหรือไม่

8.1.2 ถามคำถามหลัก และสร้างบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดการดำเนินเรื่องหรือไม่

8.1.3 จัดกิจกรรมที่หลากหลายหรือไม่

8.1.4 กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างแนวคิดของตนเองไว้ก่อนหรือไม่

8.1.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิสูจน์แนวคิด หรือข้อค้นพบใหม่ ๆ ในการตั้งคำถาม หรือให้มีการค้นคว้าหาหลักฐานหรือไม่

8.1.6 ให้ความสำคัญในคุณค่าของงานที่ผู้เรียนได้ทำหรือไม่

8.1.7 มีการจัดกลุ่มเรียนที่เน้นการร่วมมือในการเรียน และจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรมหรือไม่

8.1.8 ใช้วิธีสอนต่างๆ เพื่อช่วยสอนประสิทธิภาพ และความสำเร็จของการสอนหรือไม่

8.1.9 มีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันในหลายรูปแบบหรือไม่

8.1.10 ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เหมาะสม และเป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือไม่

8.1.11 ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม และรับทราบการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่

สำหรับวัฒนา ระงับทุกข์ (2542: 54–55) ได้แบ่งบทบาทของครูผู้สอนออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านเตรียมการ

1.1 เตรียมกรอบแนวคิดที่จะสอน โดยเขียนเส้นทางการเดินเรื่อง และกำหนดเรื่องเป็นตอน ๆ จัดเรียงตามลำดับตอน

1.2 เตรียมคำถามหลัก หรือคำถามสำคัญ เพื่อใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ

1.3 เป็นแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนซักถาม ประเมินเพื่อค้นคว้าหาความรู้

2. ด้านการดำเนินการ

2.1 เป็นผู้นำเสนอ นำเสนอประเด็น ปัญหา เหตุการณ์ในเรื่องราวที่จะสอน

2.2 เป็นผู้สังเกต สังเกตผู้เรียนขณะที่ตอบคำถาม ทำกิจกรรม และสังเกตพฤติกรรมด้านอื่นๆ ของผู้สอน

2.3 เป็นผู้กระตุ้นจูงใจ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง

2.4 เป็นผู้เสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ

2.5 เป็นผู้ชี้แนะ คอยแนะนำสนับสนุนให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด

2.6 เป็นผู้จัดบรรยากาศ ให้บรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งด้านกายภาพ สังคม และจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข

2.7 เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการมากกว่าเนื้อเรื่อง หรือเนื้อหาสาระ

3. ด้านการประเมินผล

3.1 เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้การวิพากษ์วิจารณ์ข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข พฤติกรรมการเรียน

3.2 เป็นผู้ประเมิน โดยประเมินผลเป็นระยะๆ ประเมินกระบวนการ พฤติกรรมการค้นคว้าหาความรู้ และผลงาน ซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้ และผลงาน

8.2 บทบาทของผู้เรียน

ในการจัดกิจกรรมโดยสตอรี่ไลน์ ผู้เรียนต้องใช้ประสบการณ์ หรือความรู้เดิมที่มีอยู่เป็นพื้นฐานสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ซึ่ง พิมพ์ันท์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2544: 104) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีบทบาท ดังนี้

8.2.1 เป็นผู้ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูกำหนด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

8.2.2 ดำเนินการเรียนด้วยตนเอง

8.2.3 มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และการคิด ในทุกสถานการณ์ที่ครูกำหนด ขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ เหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง

8.2.4 ตอบคำถามที่สำคัญหรือคำถามหลักที่ครูกำหนด จากประสบการณ์ของตนเอง หรือประสบการณ์ในชีวิตจริง

8.2.5 เรียนทั้งในห้องเรียน และสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม

8.2.6 มีความกระตือรือร้น ว่องไวในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

8.2.7 ทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ อาจทำงานเดี่ยว เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ได้ด้วยความเต็มใจ และด้วยเจตคติที่ดีต่อกัน

8.2.8 มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะทางสังคม รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่นๆ และกับครู

8.2.9 เป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์

8.2.10 เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และถ่ายทอดความรู้ได้

9. ข้อดีของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรีไลน์

จากประสบการณ์ของนักการศึกษาที่ได้นำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรีไลน์ไปใช้พบว่า มีข้อดีหลายประการดังนี้ (อรรถพล อนันตวรสกุล 2545 : 77; อรทัย มูลคำ และคณะ 2542 : 36 – 38 ; วลัย พานิช 2543 : 35 ; Bell and Fifield, 1998 ; 6 – 8)

1. เป็นวิธีการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน
2. พัฒนาผู้เรียนในเชิงบูรณาการ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยอาศัยองค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้จากหลายสาขาวิชา
3. ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้อย่างเต็มที่
4. ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และเรียนรู้อย่างมีความสุข เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่ผู้สอน และผู้เรียนต่างช่วยกันสร้างเนื้อหา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะในการสำรวจสิ่งแวดล้อม และใช้ทักษะในการอธิบายความคิดได้อย่างเต็มที่
5. เป็นวิธีที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้การคิด และการปฏิบัติ ผู้เรียนได้เห็นผลงานของตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับผู้เรียน
6. เป็นรูปแบบกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นสูง ผู้สอนสามารถผสมผสานกิจกรรมที่หลากหลายเข้าด้วยกัน รวมทั้งเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน
7. เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ฝึกทักษะซ้ำๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร
8. เป็นวิธีการที่ผู้สอนสามารถเชื่อมต่อดระดับความยากง่ายของความรู้ให้แก่ผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงาน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งได้รับประโยชน์จากการเปิดกว้างของคำถาม และพัฒนาความคิด ได้เต็มตามศักยภาพ
9. เป็นวิธีที่นำสิ่งที่มีอยู่ใกล้ตัวผู้เรียนมาเป็นประเด็นในการศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทักษะที่เรียนไปใช้ในชีวิตรจริงได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสตอรีไลน์ เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเทคนิคกระบวนการ ที่ส่งเสริมประสบการณ์อย่างหลากหลายแก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้คิด และ ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับวิถีชีวิตรจริงที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือแก้ปัญหาในชีวิตรจริงได้ รวมทั้งให้ความสนุกสนาน พัฒนาทักษะพื้นฐาน ทักษะ

ทางสังคม พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการบูรณาการหลักสูตร และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในทุกระดับการศึกษาได้อีกด้วย

10. ข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์

จากการนำสตอรี่ไลน์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบริบทของระบบการศึกษาไทย พบว่า มีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2542 : 8)

10.1 หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากมีลักษณะที่แยกออกเป็นรายวิชาอย่างชัดเจน จึงอาจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการบูรณาการ โดยมีรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกน และใช้รายวิชาอื่นๆ มาบูรณาการร่วม

10.2 ข้อจำกัดในด้านเวลา เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์ ควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่ในสภาพจริงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน ยังอยู่ในกรอบของเวลาตามที่กำหนดให้เรียนคาบเรียนละ 50 นาที

10.3 ข้อจำกัดในด้านแหล่งข้อมูล วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ในการจัดกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมสตอรี่ไลน์ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

จากข้อจำกัดดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งที่ผู้นำสตอรี่ไลน์ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องพิจารณาเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้ข้อจำกัดเหล่านี้หมดไป และสามารถนำสตอรี่ไลน์ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพจริงของท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4. วิธีสอนแบบปกติ

4.1 ความหมายของวิธีสอนแบบปกติ

จากเอกสารการประชุมข้าราชการครูเขตบางขุนเทียน(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2542:10) ได้กล่าวถึง วิธีสอนแบบปกติว่าเป็นการสอนที่ยึดคู่มือครูของกรมวิชาการเป็นหลัก ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับคือ ขั้นนำ ขั้นสอนและขั้นสรุป นอกจากนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบปกติไว้ดังนี้

ประทุมวรรณ ไทยประทุม (2531:11) กล่าวว่า วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีสอนแบบบรรยายโดยครูเป็นผู้อธิบายและบอกความรู้ให้แก่นักเรียน

รัชณี ศิลป์สร (2544:11) ได้นิยามศัพท์ไว้ว่า วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้เตรียมศึกษาหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสอนจากตำรา แบบเรียนหรือหนังสืออ้างอิงต่างๆแล้วรวบรวมเรื่องราวทั้งหมดถ่ายทอดให้นักเรียน

ด้วยการบรรยาย การบอก การใช้สื่อประกอบการสอน ซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถาม ตลอดจนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องหรือสิ่งที่ได้จากการเรียน

สรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดแนวการสอน ตามคู่มือครูของกรมวิชาการ โดยครูเป็นผู้เตรียมข้อมูลความรู้นำมาถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนมีการบรรยาย อภิปรายซักถามและใช้สื่อการสอน

4.2 ขั้นตอนการสอนแบบปกติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 ข : 23) ได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบปกติไว้ดังนี้

4.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการทบทวนความรู้เดิม แจกจุดประสงค์การเรียนรู้และดึงผู้เรียนสู่เนื้อหาใหม่ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลง การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การเล่านิทาน เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนต้องหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจและอยากติดตามว่าต่อไป จะมีอะไรเกิดขึ้น

4.2.2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเสนอเนื้อหาการเรียนให้กับผู้เรียน โดยให้นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การอธิบาย การสนทนาซักถาม การตอบปากเปล่า การอภิปราย การทำแบบฝึกหัด การทำกิจกรรมตามใบงานหรือทำงานกลุ่ม ประกอบกับใช้สื่อการสอนของจริง รูปภาพใบงาน หรือสัญลักษณ์ประกอบการสอน

4.2.3 ขั้นสรุปบทเรียน ในขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้สรุปองค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมา โดยครูและนักเรียนอาจจะร่วมกันสรุปหลักการและสาระร่วมกัน หรือให้นักเรียนสรุปร่วมกันเป็นกลุ่มแล้วให้ส่งตัวแทนออกมานำเสนอก็ได้

4.2.4 ขั้นวัดผลและประเมินผลเป็นการตรวจสอบเพื่อวินิจฉัยว่า นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด และการตรวจแบบทดสอบ การทำกิจกรรมในขั้นนี้ทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าหลังจากที่เรียนจบบทเรียนแล้วผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านการเรียนมาน้อยเพียงใดและเพื่อเป็น ข้อมูลในการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนในครั้งต่อไปว่า ควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดบ้าง

จากเอกสารการประชุมข้าราชการครูเขตบางขุนเทียน (2542 : 10) ได้กล่าวถึงการสอนแบบปกติว่า การสอนแบบปกติเป็นการสอนที่ยึดคู่มือครูของกรมวิชาการเป็นหลักซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ ดังนี้คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นสรุป และ 4) ขั้นประเมินผล การสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งหมายถึงการจัดแนวทางการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนใช้กระบวนการ (process) สร้างองค์ความรู้ (construct)

ด้วยตนเอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (participation) รวมทั้งการทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น โดยถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด (learner empowerment) การสอนแบบปกติเป็นการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ โดยมีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่นักเรียน ด้วยการพูดคุยซักถามหรือใช้อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ จากนั้นครูต้องแจ้งจุดประสงค์การเรียนในคาบนี้ให้นักเรียนทราบว่าเมื่อนักเรียนเรียนจบในคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง ต่อจากนั้นครูทบทวนความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมของนักเรียนที่ต้องนำมาใช้ในการเรียนความรู้ใหม่เพื่อนำไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการสนทนาซักถาม หรือให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูเตรียมไว้

ขั้นสอน เป็นขั้นตอนที่ครูเสนอบทเรียนใหม่ตามคู่มือครู โดยอธิบายเนื้อหาและใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ เช่น รูปภาพ บัตรคำ แถบบันทึกเสียง เป็นต้น จากนั้นครูให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยการใช้คำถามเป็นการนำทางหรือให้แนวคิด

ขั้นสรุปเป็นขั้นตอนที่ครูต้องแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมานั้น ได้รับผลสำเร็จหรือมีปัญหาอย่างไรหรือไม่ รวมทั้งแสดงความยินดีในผลงานหรือการกระทำของนักเรียน

ขั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินค่าพฤติกรรมที่นักเรียนทำนั้นว่าได้ผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพียงใด โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนี้แล้วในขั้นตอนนี้ยังเป็นขั้นตอนของการถ่ายโอนความรู้เป็นการสรุปย้ายบทเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ฝังแน่นยิ่งขึ้น โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเพิ่ม หรือให้การบ้าน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (learning achievement)

5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (learning achievement) เป็นผลที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา นักศึกษาได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีประการหนึ่งที่สามารถบอกถึงคุณภาพการศึกษา ดังที่ กู๊ด (Good 1973 :7 ,อ้างถึงในอรัญญา นามแก้ว 2538 : 49) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า หมายถึงความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้เรียนมาแล้วที่ได้จากผลการสอนของครูผู้สอน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนด ให้คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ

สุรชัย ขวัญเมือง (2532 : 12) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึงความรู้ที่ได้รับจากการสอน หรือทักษะที่ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับขั้นในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วในสถานศึกษา

อารีย์ วัชรวารการ (2542 : 143) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าหมายถึงผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ แต่คนส่วนมากเข้าใจว่า ผลสัมฤทธิ์เกิดจากการเรียนการสอนแต่ภายในโรงเรียน และมองแต่ในแง่ความรู้ความเข้าใจเท่านั้น แต่ในทางที่เป็นจริงแล้ว ความรู้สึก ค่านิยมก็เป็นผลจากการฝึกสอนและอบรม ซึ่งนับเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

อนาตาซี (ปริยทิพย์ บุญคง, 2546 : 7 อ้างอิงมาจาก Anastasi, 1970 : 107)กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม แรงจูงใจ และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ด้านอื่น

ไอแซกซ์ อาโนลด์ และไมลิ (ปริยทิพย์ บุญคง, 2546 : 7 อ้างอิงมาจากEysenck,Arnold and Meili, 1972 : 6) ให้ความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยทั้งความสามารถ ทั้งทางร่างกายและทางสติปัญญา ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้จากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่นการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปของเกรดจากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อน และระยะเวลาานพอสมควร หรืออาจได้จากการวัดแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

โดยสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และประสิทธิภาพของผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกอบรมหรือการได้รับสั่งสอน สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุรชัย ขวัญเมือง (2522 : 232) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงการตรวจสอบว่าผู้เรียน ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้แล้วเพียงใด ทั้งนี้ ยกเว้นในทางด้านอารมณ์ สังคมและการปรับตัว นอกจากนี้แล้วยังหมายรวมไปถึงการประเมินผลความสำเร็จต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการวัดโดยใช้แบบทดสอบ แบบให้ปฏิบัติการ และแบบที่ไม่ใช่แบบทดสอบด้วย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และ เอนกกุล กริแสง (2522 : 22) ให้ความหมายการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นกระบวนการวัดปริมาณของผลการศึกษาแล้วเรียนว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด คำนี้ถึงเฉพาะการทดสอบเท่านั้น

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) กล่าวไว้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ และความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือถามสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้เท่าใด

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง กระบวนการวัดผลการศึกษาแล้วเรียนว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยเพียงใดหลังจากเรียนในเรื่องนั้น ๆ

5.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achievement tests)

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ภัทรา นิคมานนท์ (2534 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่เด็กได้เรียนรู้อยู่มาในอดีต ว่ารับรู้ได้มากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปแล้วมักใช้หลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เพื่อประเมินการเรียนการสอนว่าได้ผลเพียงใด

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 218) และพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 96) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทำนองเดียวกันว่า หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง

จากความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ความสามารถทางการเรียน ด้านเนื้อหา ด้านวิชาการและทักษะต่าง ๆ ของวิชาต่าง ๆ

5.4 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เขาวดี วิบูลย์ศรี (2528 : 82) และ วัลัญญา วิศาลาภรณ์ (2522 : 11) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

5.4.1 เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

5.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกันจะต้องให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน

5.4.3 วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะวัดตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการสอน และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง

5.4.4 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียนการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ครูควรจะทราบมาก่อนเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่โดยการทดสอบก่อนเรียน และทดสอบหลังเรียน

5.4.5 การวัดผลเป็นการวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมตรง ๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยนวัตถุประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

5.4.6 การวัดการเรียนรู้ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่วัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้น ต้องมั่นใจว่าสิ่งที่วัดนั้นเป็นตัวแทนแท้จริงได้

5.4.7 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการสอนของครู และเป็นเครื่องช่วยในการเรียนของเด็ก

5.4.8 ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว การทบทวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

5.4.9 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ

5.4.10 ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่วัด

5.4.11 ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความยากง่าย พอเหมาะ มีเวลาพอสำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการสร้างแบบทดสอบให้มีคุณภาพ วิธีการสร้างแบบทดสอบที่เป็นคำถาม เพื่อวัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วต้องตั้งคำถามที่สามารถวัดพฤติกรรมการเรียนการสอนได้อย่างครอบคลุมและตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

5.5 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 146) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนไปแล้วซึ่ง

มักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งแบ่งแบบทดสอบประเภทนี้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน เป็นการทดสอบว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บทพร้อมในส่วนใดจะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดเพื่อดูความพร้อมที่จะเรียนในเนื้อหาใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนมีคุณภาพดีจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้หลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอถึงวิธีการ และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วยทั้งแบบทดสอบของครูและแบบทดสอบมาตรฐาน จะมีวิธีการในการสร้างข้อคำถามที่เหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านดังนี้

- 2.1) วัดด้านความจำ
- 2.2) วัดด้านความเข้าใจ
- 2.3) วัดด้านการนำไปใช้
- 2.4) วัดด้านการวิเคราะห์
- 2.5) วัดด้านการสังเคราะห์
- 2.6) วัดด้านการนำไปใช้

สมนึก ภัททิยชนิ (2544 : 78-82) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง แบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางสมองต่างๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือแบบทดสอบที่ครูสร้างกับแบบทดสอบมาตรฐาน แต่เนื่องจากครูต้องทำหน้าที่วัดผลนักเรียน คือเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ตนได้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับแบบทดสอบที่ครูสร้างและมีหลายแบบแต่นิยมใช้มี 6 แบบดังนี้

1. ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or essay Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-false Test) ลักษณะทั่วไป ถือได้ว่าข้อสอบแบบกาถูก-ผิด คือข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้นั้น เพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Test) ลักษณะทั่วไป ข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) ลักษณะทั่วไป เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่งโดยมีคำหรือข้อความแยกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะคู่กับคำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไป ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้จะประกอบด้วย 2 ตอน ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน คูณผิด ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมด แต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

โดยสรุป ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือชุดคำถามที่ครูใช้ทดสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

5.6 องค์ประกอบของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิลสัน (Wilson, 1971: 643 -696) ได้จำแนกไว้เป็น 4 ระดับ คือ

1. ความรู้ความจำเป็นด้านคำนวณ (Computation) หมายถึง ความรู้ความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ศัพท์และนิยาม ความสามารถในการใช้กระบวนการคิดคำนวณตามลำดับขั้นตอนที่เคยเรียนมาแล้ว

2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนคติ หลักการกฎทางคณิตศาสตร์ และสรุปอ้างอิงเป็นกรณีทั่วไป ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการเปลี่ยนรูปแบบปัญหาจากแบบหนึ่งไปสู่ปัญหาอีกแบบหนึ่ง ความสามารถในการคิดตามเหตุผลและความสามารถในการอ่านและตีความโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

3. การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ข้อมูล และการมองเห็นลักษณะโครงสร้างที่เหมือนกันและการสมมาตร

4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ไม่เคยประสบมาก่อน เป็นปัญหาที่ซับซ้อน ไม่มีในแบบฝึกหัดหรือตัวอย่าง ความสามารถในการค้นพบความสัมพันธ์โดยการจัดส่วนต่าง ๆ ที่โจทย์กำหนดให้ใหม่ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ความสามารถในการพิสูจน์โจทย์ปัญหาที่ไม่เคยเห็นมาก่อน ซึ่งต้องอาศัยนิยาม ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมาแล้วช่วยในการแก้ปัญหา

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) ได้กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่าสามารถวัดได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติโดยทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถดังกล่าว ในรูปของการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน การวัดต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหา ซึ่งเป็นประสบการณ์เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือข้อคำถามที่ครูผู้สอนใช้วัดความรู้ของผู้เรียน โดยยึดจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังว่าต้องการวัดในด้านใดของผู้เรียน

5.7 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปรีชิต บัญคง (2546 : 8) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในโรงเรียนนั้นประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยความถนัด และพื้นฐานเดิมของผู้เรียน

2. คุณลักษณะทางด้านจิตวิทยา หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาเรียน โรงเรียนและระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลักษณะคุณภาพ

3. คุณภาพการสอน ซึ่งได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่

ปรีชิต บัญคง (2546 : 9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนนั้นประกอบด้วย

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางสมอง และความพร้อมทางสติปัญญา ความพร้อมทางด้านร่างกายและความสามารถทางด้านทักษะของร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่ง ได้แก่ ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติและค่านิยม สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ เพศ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ เพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนจะต้องมีพฤติกรรมที่มีความเป็นมิตรต่อกัน เข้าอกเข้าใจ ความสัมพันธ์กันควมมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

4. คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ตลอดจนความสัมพันธ์ของกลุ่ม เจตคติ ความสามัคคี และภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีของกลุ่ม

5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองต่อการเรียนการมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมในการเรียน ความสนใจต่อบทเรียน

6. แรงผลักดันภายนอก ได้แก่ บ้าน มีความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านดีสิ่งแวดล้อมดี มีวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานดี เช่น ขยันหมั่นเพียร ความประพฤติดี

ปริยทิพย์ บุญคง (2546 : 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะการจักระบบในโรงเรียน ตัวแปรด้านนี้จะประกอบด้วยขนาดโรงเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ด้านคุณลักษณะของครู ตัวแปรทางด้านคุณลักษณะของครูประกอบด้วยประสบการณ์ อายุ วุฒิภาวะของครู การฝึกอบรมของครู จำนวนวันลาของครู จำนวนคาบที่สอนในหนึ่งสัปดาห์ ความเอาใจใส่ในหน้าที่ ทักษะคติเกี่ยวกับนักเรียน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ด้านคุณลักษณะของนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น เพศอายุ สติปัญญา การเรียนพิเศษ การได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียน สมาชิกในครอบครัวระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของผู้ปกครอง ความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การเรียน ระยะเวลาไปเรียน การมีอาหารกลางวันรับประทาน ความเอาใจใส่ต่อการเรียน ทักษะคติต่อการเรียนการสอนฐานะทางครอบครัว การขาดเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ตัวแปรเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพเศรษฐกิจสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร เช่น ขนาดครอบครัว ภาษาที่พูดในบ้าน ถิ่นฐานที่ตั้งของบ้าน กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วสามารถตอบข้อคำถามหรือชุดคำถามที่ครูผู้สอนใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ความพึงพอใจ

6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาพึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของความพึงพอใจ โดยมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ และเขาได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของเขาได้

จรัส โพธิ์จันทร์ (2527) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อหน่วยงานซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางบวก ทางเป็นกลาง หรือทางลบ ความรู้สึกเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางบวก การปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพสูง แต่หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางลบการปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพต่ำ

พัลลภ ทิลาวัฒนาวินยานนท์กุล (2546 : 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของจิตใจที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความต้องการ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองทั้งหมด หรือบางส่วน ความเครียดก็จะน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น และในทางที่กลับกัน ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียด และความไม่พึงพอใจจะเกิดขึ้น

พิน คงพูน (2529) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือ เจตคติที่ดีของบุคคลที่เขาได้รับจากการกระทำนั้น ๆ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า เป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

และได้รับการตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลใน การทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมาย

วิชัย มะลิซ้อน (2538 : 45) กล่าวว่า ความพึงพอใจของคนในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เป็นความรู้สึก หรือเจตคติที่ดีของบุคคล ที่มีต่อกิจกรรมที่ทำ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ทำให้เกิดความพึงพอใจในการประกอบกิจกรรม ส่วนที่จะพึงพอใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการความต้องการ และองค์ประกอบที่เป็นสิ่งจูงใจ

วิโรชา ปาละรัตน์ (2543 : 17) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ถ้าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการ หรือความคาดหวังของเขา

มณี โพธิเสน (2543) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกยินดี เจตคติที่ดีของบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตนทำให้เกิดความรู้สึกดีในสิ่งนั้น ๆ

สมยศ นาวิการ (2522) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรุนแรงของความต้องการสำหรับผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

อนก กลยณี (2542) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก หรือเจตคติต่อการทำงานนั้น ๆ

เฟรนซ์ (Frenc, 1964) กล่าวว่า บุคคลจะเกิดความพึงพอใจในการทำงานได้ถ้าสภาพของงานดี ซึ่งหมายถึง การมีตำแหน่งที่ดี มีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีวิต มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน ซึ่งก่อให้เกิดสถานภาพทางสังคมสูง และทำให้บุคคลสามารถปรับบุคลิกของตนให้เข้ากับสภาพสังคม

เดวิส (Devis, 1964 อ้างถึงใน กรชกร ชวติ, 2544) ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความประทับใจ หรือการมีเจตคติที่ดีต่อการกระทำของบุคคลหรือการทำงานนั้นๆ และจะส่งผลถึงประสิทธิภาพของงานนั้นด้วย

6.2 ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจ

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงที่ผู้วิจัยจะนำเสนอ คือ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy

of Needs) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน แต่ความต้องการนั้นเป็นลำดับขั้น ซึ่งมีลำดับความต้องการ ดังนี้ (Maslow, 1970)

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการสิ่งใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมอื่นต่อไป ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3. ความต้องการของมนุษย์จะเรียงเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์มี 5 ขั้นตอนตามลำดับขั้นจากต่ำไปสูง

3.1 ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการในเรื่องของอาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3.2 ความต้องการด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security of Safety Needs) ถ้าความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้วมนุษย์จะต้องการในขั้นสูงต่อไป คือ เป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคงในปัจจุบันและอนาคตซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ

3.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belonging Needs) หลังจากที่มีมนุษย์ได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้วก็จะมีความต้องการสูงขึ้นอีก คือ ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตนเอง อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระ และเสรีภาพ

3.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็นการอยากจะเป็นอยากจะได้ตามความคิดของตน หรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนั้น

จากสาระสำคัญของทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์สรุปได้ว่า ความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน การจูงใจตามทฤษฎีนี้จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีความต้องการที่แตกต่างกันไป และความต้องการในแต่ละชั้นจะมีความสำคัญ

แก่บุคคลมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการในลำดับนั้น ๆ

6.3 การวัดความพึงพอใจ

โยธิน ศันสนยุทธ (2530 : 66-71) ได้กล่าวถึงเครื่องมือวัดความพึงพอใจไว้ สรุปได้ว่าการจะค้นหาว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ วิธีที่ง่ายที่สุดก็คือ การถาม ซึ่งการศึกษาในระยะหลัง ๆ ที่ต้องมีผู้บอกข้อมูลจำนวนมาก ๆ มักใช้แบบสอบถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยชุดของคำถาม และมีตัวเลือก 5 ตัว สำหรับเลือกตอบ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และคะแนนความพึงพอใจนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า บุคคลมีความพึงพอใจในด้านใดสูง และด้านใดต่ำ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งหากต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามหลายข้อ เพื่อจะได้ครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ของงานทุก ๆ ด้านขององค์กร และนอกจากการใช้แบบสอบถามแล้วอาจใช้วิธีการเขียนตอบอย่างเสรีได้เช่นกัน

ถวิลย์ ชาราโกชน์ (2536 : 77-86) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ในการวัดความรู้สึก หรือการวัดทัศนคตินั้นจะวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก หรือทางลบ ทางบวก หมายถึง การประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ดี ชอบ หรือ พอใจ ส่วนทางลบ จะเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ หรือไม่พอใจ และการวัดในลักษณะปริมาณ (Magnitude) ซึ่งเป็นความเข้มข้น ความรุนแรง หรือระดับทัศนคติไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง ซึ่งวิธีการวัดนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามอง และจดบันทึกอย่างมีแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน แต่ก็เหมาะสมกับการศึกษาเป็นรายกรณีเท่านั้น

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถาม โดยการพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการนี้จะเป็นการใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด ในการวัดทัศนคติรูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วน

แบบลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

จากการวัดความพึงพอใจข้างต้นสรุปได้ว่าการวัดความพึงพอใจมี 2 แบบ คือ วัดความรู้สึกมี 2 ทิศทาง คือ ทางบวก และทางลบ และการวัดในลักษณะปริมาณ ซึ่งการวัดมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ และวิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งการใช้แบบสอบถามเป็นวิธีที่นิยมใช้มากที่สุด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยสตอรี่ไลน์ ในประเทศไทยนั้นเป็นเรื่องใหม่พบว่าเริ่มมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบนี้มาทดลองใช้ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ดังนั้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดย สตอรี่ไลน์จึงมีน้อย ดังงานวิจัยดังต่อไปนี้

สมนึก ปฏิพานนท์ (2542 : 64 – 65) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 74 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 38 คน กลุ่มควบคุม 36 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธาริณี วิทยาอนิวรรณ (2542 :68 – 69) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 72 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองเรียน โดยใช้วิธีสตอรี่ไลน์จำนวน 36 คน และกลุ่มควบคุมเรียน โดยวิธีการสอนตามแบบปกติจำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสตอรี่ไลน์มีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70 และนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสตอรี่ไลน์ มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงและระดับปานกลางมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับปานกลาง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีสตอรี่ไลน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกรียงไกร ยี่สง่า (2543 : 58) ได้ศึกษาผลการใช้สตอรีไลน์ และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ เจตคติ และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชา ส 053 ประชากร และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ปักธงชัยประชานิรมิต จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียน โดยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ และการประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาประชากร และสิ่งแวดล้อม และทักษะการแก้ปัญหาหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรินทร วงคะฮาด (2543 : 58) ได้ศึกษากระบวนการ และผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบบูรณาการตามวิธีสตอรีไลน์ เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การสอน โดยวิธีสตอรีไลน์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด ค้นคว้า แสวงออก และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ ทำให้นักเรียน มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ใฝ่เรียนรู้ รู้จักการวางแผนการทำงาน มีโอกาสทำงานเป็นคณะ ได้ เฝอชิดกับสถานการณ์ ปัญหา และการแก้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนมีความสุขสนุกสนานกับการเรียน ส่งผล ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น่าพอใจ คือ ร้อยละ 65.83 นอกจากนี้การ สอน โดยวิธีสตอรีไลน์ช่วยให้นักเรียนซึมซับความรู้ที่ละน้อย เป็นการฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องความรู้เจตคติเรื่องการ อนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

กิตติยาภรณ์ สนใจ (2545 : 67 – 68) ได้ศึกษาการสร้างแผนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน โดยใช้วิธีสตอรีไลน์ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แสวงหาคำตอบและ ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น

จำรัส ศิลาคม และคณะ (2542 : บทคัดย่อ) (<http://www.inspect12.moe.go.th>) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรค่ายทักษะชีวิตป้องกันการ ใช้สารเสพติดด้วยวิธีสตอรีไลน์สำหรับเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.91 : 89.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 :80 คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และ โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มทดลองมีเจตคติดีมากกว่าต่อค่ายทักษะชีวิตป้องกันการ ใช้สารเสพติด ทางหลักสูตรที่ใช้วิธีสตอรีไลน์ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

สุรินทร วัจนะฮาด (2543 : บทคัดย่อ) (<http://www.hetra.lpru.ac.th>) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สตอรี่ไลน์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนบ้านคลองสามวา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนบ้านคลองสามวา ก่อนและหลังการนำสตอรี่ไลน์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันกล่าวคือหลังจากใช้สตอรี่ไลน์ แล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนบ้านคลองสามวา มีความเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนวัตกรรมสตอรี่ไลน์ในแง่ดี เชื่อว่าจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นได้ และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนลักษณะนี้

มณเฑียร พิมพไกร (2546 : บทคัดย่อ) (http://www.lib.ubru.ac.th/thesis/montian_2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ กับ การสอนตามคู่มือครูผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ย (13.06) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (10.14) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บัตโซว์ (Butzow, 1991 ; อ้างถึงใน ธาริณี วิทยาอนิวรรณ 2542 : 39) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ โดยศึกษาการเรียนรู้ของนักศึกษาในวิชาชีพวิชาทั่วไป ที่ได้บูรณาการเนื้อหาทางชีววิทยาเข้ากับเรื่องราวในชีวิตจริง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลการเรียนที่เป็นไปตามเป้าหมาย คือ มีความสนใจ และประทับใจในวิชาวิทยาศาสตร์ มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่าสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และทักษะต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการเรียนว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อีกด้วย

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนสังคมศึกษา

วิชัย จันทร์เทพา (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษา ในระดับมัธยมต้นพบว่า

1. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษา ได้แก่ ปัญหาส่วนตัวทั่วไป ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร นักเรียน การเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ อัตราการทำงาน ผู้บริหาร ระบบการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2. ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาประสบอยู่ในระดับมาก เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานมีดังนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการสอนตามหลักสูตรใหม่ เนื้อหาบางเรื่องยากเกินไป ปริมาณของเนื้อหา มาก

2.2 ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา

2.3 นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ไม่สนใจ และไม่ตั้งใจเรียน ขาดทักษะการใช้แหล่งวิทยาการ และการแสดงความคิดเห็น

วีระ อุลิส (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาขึ้นอยู่กับการจัดงบประมาณการจัดแผนการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล และการประสานความร่วมมือของบุคลากรในหมวดวิชา รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

สมบูรณ์ บุญเกษมสุข (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ส 305 ด้วยการสอนแบบซินดิเคท กับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 305 ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรีชา สุภวงษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการสอนโดยใช้เทคนิคกราฟฟิค กับการสอนแบบปกติที่มีต่อความคิดรวบยอดใช้วิชาพื้นฐานอารยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีทุม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดรวบยอดทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียน โดยใช้เทคนิคกราฟฟิค กับการสอนแบบปกติที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกตินั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรรัตน์ ศิลกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการทำงานร่วมกัน และเจตคติในวิชาสังคมศึกษา (ส 503) โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนแบบกลุ่มเดิม โรงเรียนหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 2 ห้อง ๆ ละ 40 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีทักษะการทำงานร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีเจตคติต่อการทำงานร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 4)นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อวิธีการเรียนแบบร่วมมือ

ฉวีวรรณ ฤาชา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรนิภา สมาเอี่ยม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับตามแนวคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับตามแนวคู่มือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปวีณา จารุวัฒนชัย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายเสมือนเพื่อช่วยการเรียนการสอน เรื่อง “ภูมิปัญญาไทย” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียน และหลังการเรียนด้วยเครือข่ายเสมือน เพื่อช่วยการเรียนการสอน เรื่อง “ภูมิปัญญาไทย” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนด้วยเครือข่ายเสมือน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อรูปแบบการเรียนด้วยเครือข่ายเสมือนเพื่อช่วยการเรียนการสอนเรื่อง “ภูมิปัญญาไทย”

สุภัทรา ดันติเสวี (2545 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วยที่ 5 การทำมาหากิน เรื่องการประกอบอาชีพของคนไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จากการใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้วิธี STAD ในการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น อันประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป ขั้นศึกษากลุ่มย่อยเป็นการศึกษากิจกรรมร่วมกันของสมาชิกภายในแต่ละกลุ่ม ขั้นวัดผลเป็นการทดสอบย่อย และคิดคะแนนความก้าวหน้าของแต่ละคน

2. นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 81.3

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 88 ของนักเรียนทั้งหมด

นุชนาฏ ม่วงมุลตรี (2545 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ เป็นการสร้าง / กระตุ้นความสนใจ / การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้วยการใช้กิจกรรมที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน 2) ขั้นสอน ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้ มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่กับผลงาน 3) ขั้นวิเคราะห์ และขั้นสรุปผล เป็นการวิเคราะห์ อภิปราย ผลงานกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้วิจัย 4) ประเมินผล เป็นการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการต่างๆ ดังนี้ การประเมินภาคปฏิบัติการประเมินจากแฟ้มงานสะสม ประเมินจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2. นักเรียนได้รับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วยที่ 5 ร้อยละ 80 ขึ้นไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนด คือ ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

สุภารัตน์ ท้าวบุญชู (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบไตรสิกขา และการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 4MAT ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบไตรสิกขา และการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 4MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบไตรสิกขา และการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 4MAT มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชนิษฐา นันทะนา (2547 : บทคัดย่อ) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้รูปแบบ

การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึ่ม ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึ่ม ด้วยลักษณะของรูปแบบการสอนทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการในการเรียนรู้ คือ กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ มีการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความคงทนในการเรียนรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากได้รับการสอนมีค่าเฉลี่ยการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าการทดสอบก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์กำหนดร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 86.21 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

